

Dědičnost

Filosofický pohled

- Mechanismus dědičnosti v C++ je velmi silný
 - Bývá používán i pro nevhodné účely
- Ideální použití dědičnosti je pouze toto
 - IS-A hierarchie (typicky pro objekty s vlastní identitou)
 - Živočich-Obratlovec-Savec-Pes-Jezevčík
 - Objekt-Viditelný-Editovatelný-Polygon-Čtverec
 - Vztah interface-implementace
 - Readable-InputFile
 - Writable-OutputFile
 - (Readable+Writable)-IOFile

- IS-A hierarchie

- C++: Jednoduchá nevirtuální veřejná dědičnost

```
class Derived : public Base
```

- Abstraktní třídy někdy obsahují datové položky

- Vztah interface-implementace

- C++: Násobná virtuální veřejná dědičnost

```
class Derived : virtual public Base1,  
                virtual public Base2
```

- Abstraktní třídy obvykle neobsahují datové položky
- Interface nebývají využívány k destrukci objektu

- Oba přístupy se často kombinují

```
class Derived : public Base,  
                virtual public Interface1,  
                virtual public Interface2
```

- Nesprávné užití dědičnosti č. 1

```
class Real { public: double Re; };  
class Complex : public Real { public: double Im; };
```

- Porušuje pravidlo "každý potomek má všechny vlastnosti předka"
 - např. pro vlastnost "má nulovou imaginární složku"
- Důsledek - slicing:

```
double abs( const Real & p) { return p.Re > 0 ? p.Re : - p.Re; }
```

```
Complex x;
```

```
double a = abs( x); // tento kód lze přeložit, a to je špatně
```

- Důvod: Referenci na potomka lze přiřadit do reference na předka
 - `Complex => Complex & => Real & => const Real &`

- Nesprávné užití dědičnosti č. 2

```
class Complex { public: double Re, Im; };  
class Real : public Complex { public: Real( double r); };
```

- Vypadá jako korektní specializace:
"každé reálné číslo má všechny vlastnosti komplexního čísla"
- Chyba: Objekty v C++ nejsou hodnoty v matematice
- Třída Complex má vlastnost "lze do mne přiřadit Complex"
 - Tuto vlastnost třída Real logicky nemá mít, s touto dědičností ji mít bude

```
void set_to_i( Complex & p) { p.Re = 0; p.Im = 1; }
```

```
Real x;
```

```
set_to_i( x); // tento kód LZE přeložit, a to je špatně
```

- Důvod: Referenci na potomka lze přiřadit do reference na předka
- Real => Real & => Complex &

- Dědičnost není správným nástrojem pro reusabilitu kódu

- Důvod nevhodnosti: automatické konverze potomek-předek

```
void f(container & k) { k.insert(/*...*/); }
class improved_container : public container { public:
    void insert(/*...*/) { container::insert(/*...*/); index_.insert(/*...*/); }
private: index_data index_;
};
void g( improved_container & ik) { f(ik); }
```

- **Problém:** Funkce f neaktualizuje index_

- Kdyby funkce container::insert byla virtuální, bylo by to funkční řešení
 - Poznámka: Kvalifikované jméno container::insert vypíná virtuální volání
 - V C++ ale nechceme zbytečně platit za virtuální funkce ztrátou výkonnosti
- Správné řešení je datová položka

```
class improved_container {
    void insert(/*...*/) { c_.insert(/*...*/); index_.insert(/*...*/); }
private: container c_; index_data index_;
};
void g( improved_container & ik) { f(ik); }
```

- Překladová chyba vynutí reimplementaci f pro improved_container - lze i genericky:

```
template< typename K> void f(K && k) { k.insert(/*...*/); }
```

```
class Base {  
    virtual ~Base() noexcept {}  
    virtual void f() { /* ... */ }  
};  
class Derived : public Base {  
    virtual void f() override { /* ... */ }  
};
```

- Mechanismus virtuálních funkcí se uplatní pouze v přítomnosti ukazatelů nebo referencí
 - Podstatou objektového programování v jakémkoliv jazyce je konverze odkazů (ukazatelů/referencí) ve směru potomek-předek

```
std::unique_ptr<Base> p = std::make_unique<Derived>(); // konverze ukazatelů  
p->f(); // volá Derived::f
```

- V jiné situaci není virtuálnost funkcí užitečná

```
Derived d;  
d.f(); // volá Derived::f i kdyby nebyla virtuální
```

```
Base b = d; // konverze způsobuje slicing = kopie části objektu  
b.f(); // volá Base::f i když je virtuální
```

- Slicing je specifikum jazyka C++
 - Je nežádoucí, ale nelze jej z jazyka odstranit
 - Copy/move metody předka...

```
Base::Base(const Base &)
```

- ...vždy akceptují reference na potomka

Classes without inheritance

- No virtual functions
- No visible pointers usually required
 - When multiple objects exist
 - Allocated usually via containers

```
std::vector< MyClass> k;
```

- When standalone

```
MyClass c;
```

- If ownership must be transferred, moving may be used

```
std::vector< MyClass> k2 = move( k);
```

```
MyClass c2 = std::move( c);
```

- Move required
 - For insertion into containers
 - For transfer of ownership
- Copy often required too
- Individual allocation required only if
 - ownership must be transferred
 - **and** observers are required

```
auto p = std::make_unique< MyClass>();
```

```
MyClass * observer = p.get();
```

```
auto p2 = move( p);
```

- User-defined operators may be used

```
MyClass operator+(  
    const MyClass & a, const MyClass & b);  
k[0] = k[1] + k[2];
```

Classes with inheritance

- Concrete classes of different size and layout
 - Usually mixed in a data structure
 - Cannot be allocated in a common block

- Individual dynamic allocation

- Common base class

- Serves as a unified handle for different concrete classes

- Pointers required

```
std::vector<std::unique_ptr<Base>> k;
```

- Virtual destructor required

- Copy/move not required/supported

- Pointers are copied/moved instead

- Objects often have identity

- User-defined operators useless

```
class Base { public:  
    virtual std::unique_ptr<Base>  
        operator+(const Base &b) const=0;  
};  
k[0] = *k[1] + *k[2]; // ???
```

Class

```
class X {  
    /*...*/  
};
```

- Třída v C++ je velmi silná univerzální konstrukce
 - Jiné jazyky většinou mívají několik slabších (class+interface)
 - Vyžaduje opatrnost a dodržování konvencí
- Tři stupně použití konstrukce class/struct
 - Ne-instanciovaná třída = balík deklarácí (pro generické programování)
 - Třída s datovými položkami a metodami (nejčastější použití v C++)
 - Třída s dědičností a virtuálními funkcemi (objektové programování)
- class = struct
 - struct: prvky implicitně veřejné
 - konvence: neinstanciované třídy a jednoduché třídy s daty
 - class: prvky implicitně privátní
 - konvence: složité třídy s daty a třídy s dědičností

Neinstanciovaná třída

```
class X {  
public:  
    using t = int;  
    static constexpr int  
c = 1;  
    static int f( int p)  
    { return p + 1; }  
};
```

Třída nesoucí data

```
class Y {  
public:  
    Y() : m_( 0) {}  
    int get_m() const  
        { return m_; }  
    void set_m( int m)  
        { m_ = m; }  
private:  
    int m_;  
};
```

Třídy s dědičností

```
class U {  
public:  
    virtual ~U() noexcept  
    {}  
    void g() { f_(); }  
private:  
    virtual void f_() = 0;  
};  
  
class V : public U {  
public:  
    V() : m_( 0) {}  
private:  
    int m_;  
    virtual void f_()  
override  
        { ++ m_; }  
};
```

```
class X {
public:
    class N { /*...*/ };
    typedef unsigned long t;
    using t2 = unsigned long;
    static constexpr t c = 1;
    static t f( t p)
    { return p + v_; }
private:
    static t v_; // declaration of
X::v_
};

X::t X::v_ = X::c; // definition of
X::v_

void f2()
{
    X::t a = 1;
    a = X::f( a);
}
```

- **Typové a statické položky...**
 - nested class definitions
 - typedef definitions
 - static member constants
 - static member functions
 - static member variables
- ... nejsou vázány na žádnou instanci třídy (objekt)
- Ekvivalentní globálním typům a proměnným, ale
 - Používány s kvalifikovanými jmény (prefix X::)
 - Zapouzdření chrání proti kolizím
 - Ale namespace to dokáže lépe
 - Některé prvky mohou být privátní
 - Třída může být parametrem šablony

Uninstantiated class

- Class definitions are intended for objects
 - Static members must be explicitly marked
- Class members may be public/protected/private

```
class X {
public:
    class N { /*...*/ };
    typedef unsigned long t;
    static const t c = 1;
    static t f( t p)
    { return p + v; }
    static t v; // declaration of X::v
};
```

- Class must be defined in one piece
 - Definitions of class members may be placed outside

```
X::t X::v = X::c; // definition of X::v
```

```
void f2()
{
    X::t a = 1;
    a = X::f( a);
}
```

- A class may become a template argument

```
using T = some_generic_class< X>;
```

Namespace

- Namespace members are always static
 - No objects can be made from namespaces
 - Functions/variables are not automatically inline/extern

```
namespace X {
    class N { /*...*/ };
    typedef unsigned long t;
    const t c = 1;
    extern t v; // declaration of X::v
};
```

- Namespace may be reopened
 - Namespace may be split into several header files

```
namespace X {
    inline t f( t p)
    { return p + v; }
    t v = c; // definition of X::v
};
```

- Namespace members can be made directly visible
 - "using namespace"

```
void f2()
{
    using namespace X;
    t a = 1;
    a = f( a);
}
```

```
namespace X {  
    class N { /*...*/ };  
    typedef unsigned long t;  
    const t c = 1;  
    extern t v;    // declaration of X::v  
    inline t f( N p) { return p.m + v; }  
};
```

- Namespace members can be made directly visible
 - "using", "using namespace"
- Functions in namespaces are visible by **argument-dependent lookup**
 - functions from a namespace may be visible even without "using"
 - "using" on functions does not hide previously visible versions

```
void f2()  
{  
    X::N a;  
    auto b = f( a);    // calls X::f because the class type of a is a member of X  
    using X::t;  
    t b = 2;  
    using namespace X;  
    b = c;  
}
```

Classes as value types

```
class Y {  
public:  
    Y()  
    : m_( 0)  
    {}  
    int get_m() const  
    { return m_; }  
    void set_m( int m)  
    { m_ = m; }  
private:  
    int m_;  
};
```

- Class (i.e. type) may be instantiated (into objects)

- Using a variable of class type

```
Y v1;
```

- This is NOT a reference!

- Dynamically allocated

- Held by a (raw/smart) pointer

```
Y* r = new Y;
```

```
std::unique_ptr< Y> p =  
    std::make_unique< Y>();
```

```
std::shared_ptr< Y> q =  
    std::make_shared< Y>();
```

- Element of a larger type

```
typedef std::array< Y, 5> A;
```

```
class C1 { public: Y v; };
```

```
class C2 : public Y {};
```

- Embedded into the larger type
- NO explicit instantiation by new!

```
class Y {  
public:  
    Y()  
    : m_( 0)  
    {}  
    int get_m() const  
    { return m_; }  
    void set_m( int m)  
    { m_ = m; }  
private:  
    int m_;  
};
```

- Class (i.e. type) may be instantiated (into objects)

```
Y v1;  
std::unique_ptr<Y> p =  
std::make_unique<Y>();
```

- Non-static data members constitute the object
- Non-static member functions are invoked on the object
- Object must be specified when referring to non-static members

```
v1.get_m()  
p->set_m(0)
```

- References from outside may be prohibited by "private"/"protected"

```
v1.m_ // error
```

- Only "const" methods may be called on const objects

```
const Y * pp = p.get(); // secondary  
pointer  
pp->set_m(0) // error
```

Conversions

- Conversion constructors

```
class T {  
    T( U x);  
};
```

- Generalized copy constructor
- Defines conversion from U to T
- If conversion effect is not desired, all one-argument constructors must be "explicit":

```
explicit T( U v);
```

- Conversion operators

```
class T {  
    operator U() const;  
};
```

- Defines conversion from T to U
- Returns U by value (using copy-constructor of U, if U is a class)
 - U may be a reference like V& if life-time considerations allow
- Compilers will never use more than one user-defined conversion in a chain
 - The user-defined conversion may be combined with several built-in conversions

- Various syntax styles

- C-style cast

(T)e

- Inherited from C

- Function-style cast

T(e)

- Equivalent to (T)e
- T must be single type identifier or single keyword

- Type conversion operators

- Differentiated by intent (strength and associated danger) of cast:

`const_cast<T>(e)`

`static_cast<T>(e)`

`reinterpret_cast<T>(e)`

- New - run-time assisted cast:

`dynamic_cast<T>(e)`

`const_cast<T>(e)`

- Suppressing const flags of pointers/references
 - `const U & => U &`
 - `const U * => U *`
- It allows violation of const-ness
- In most cases, **mutable** is a better solution
 - Example: Counting references to a logically constant object

```
class Data {  
public:  
    void register_pointer() const  
    { references++; }  
private:  
    /* ... data ... */  
    mutable int references;  
};
```

```
static_cast<T>(e)
```

- All implicit conversions

- Explicit cast used to enforce the conversion in ambiguous situations
- Loss-less and lossy number conversions (e.g. int \leftrightarrow double)
- Adding const/volatile modifiers to pointers/references
- Pointer to void*
- Derived-to-base pointer/reference conversions
- Invoke any constructor of T capable to accept e
 - Including copy/move-constructors and explicit constructors
- Invoke a conversion operator T()

- Some explicit conversions

- Anything to void, i.e. discarding the value (e.g. in a conditional expression)
- Base-to-derived pointer/reference conversions
 - No runtime checks, it may produce invalid pointers – use **dynamic_cast** to check
- Integer to an enumeration
 - May produce undefined results if not mappable
- void* to any pointer
 - No runtime checks possible (even if the object contain type information)

`dynamic_cast<T>(e)`

- Base-to-derived pointer/reference conversions
 - Runtime checks included – requires type information in the **e** object
 - At least one virtual function required in the type of **e**
 - If the dynamic type of **e** is not **T** (or derived from T)...
 - Pointers: Returns **nullptr**
 - References: Throws **std::bad_cast**

```
class Base { public:  
    virtual ~Base(); /* base class must have at least one virtual function */  
};  
class X : public Base { /* ... */  
};  
class Y : public Base { /* ... */  
};
```

```
Base * p = /* ... */;  
X * xp = dynamic_cast< X *>( p );  
if ( xp ) { /* ... */ }  
Y * yp = dynamic_cast< Y *>( p );  
if ( yp ) { /* ... */ }
```

`reinterpret_cast<T>(e)`

- Implementation-dependent conversions

- Pointer to integer
- Integer to pointer
- Any function-pointer to any function-pointer
- Any data-pointer to any other data-pointer
 - No address correction even if pointers are related by inheritance
- Any reference to any other reference

- Mostly used to read/write binary files/packets/...

```
void put_double( std::ostream & o, const double & d)
{
    o.write( reinterpret_cast< char *>( & d), sizeof( double));
}
```

- The file contents is implementation-dependent – not portable

Dědičnost a virtuální funkce

```
class Base { /* ... */ };  
class Derived : public Base { /* ... */ }
```

- Třída Derived je odvozena z třídy Base
 - Obsahuje všechny datové položky i metody třídy Base
 - Může k nim doplnit další
 - Není vhodné novými zakrývat staré, vyjma virtuálních
 - Může změnit chování metod, které jsou v Base deklarovány jako virtuální

```
class Base {  
    virtual ~Base() noexcept {}  
    virtual void f() { /* ... */ }  
};
```

```
class Derived final : public Base {  
    virtual void f() override { /* ... */ }  
};
```

- final – zákaz dalších potomků
- override – test existence této virtuální metody v některém předku

•Abstraktní třída

- Definice v C++: Třída obsahující alespoň jednu čistě virtuální funkci
 - Následkem toho nesmí být samostatně instanciována

```
class Base {  
    //...  
    virtual void f() = 0;  
};
```

- Běžná definice: Třída, která sama nebude instanciována
- Představuje rozhraní, které mají z ní odvozené třídy (potomci) implementovat

•Konkrétní třída

- Třída, určená k samostatné instanciaci
- Implementuje rozhraní, předepsané abstraktní třídou, ze které je odvozena

```
class Base {  
public:  
    virtual ~Base() noexcept {}  
    // ...  
};  
  
class Derived : public Base {  
public:  
    // ...  
};
```

```
{  
    Base * p = new Derived;  
    // ...  
    delete p;  
}  
{  
    std::unique_ptr<Base> p =  
        std::make_unique<Derived>();  
    // ...  
    // destruktory unique_ptr volá delete  
}
```

- Pokud je objekt destruován operátorem delete aplikovaným na ukazatel na předka, musí být destruktory v tomto předku deklarován jako virtuální
- Odvozené pravidlo:
 - Každá abstraktní třída má mít virtuální destruktory
 - Je to zadarmo
 - Může se to hodit

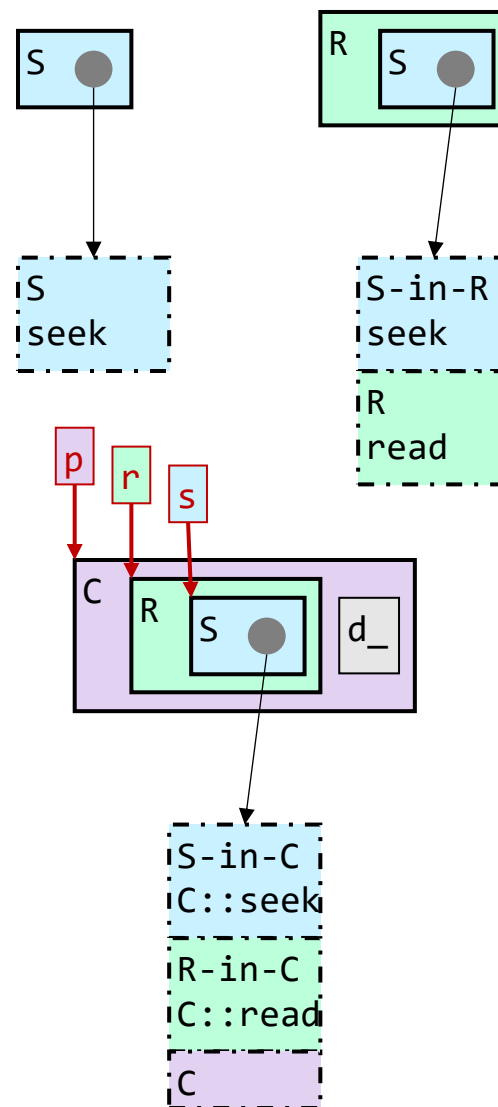
Single non-virtual inheritance - example

```
class S
{ public:
    virtual ~S() = default;
    virtual void seek(int) = 0;
};

class R
: public S
{ public:
    virtual int read() = 0;
};

class C
: public R
{
    virtual void seek(int) {/**/}
    virtual int read() {/**/}
    std::istream d_;
};

auto p = std::make_unique<C>();
std::unique_ptr<R> r = move(p);
S* s = &*r;
r.reset(); // C::~~C()
```


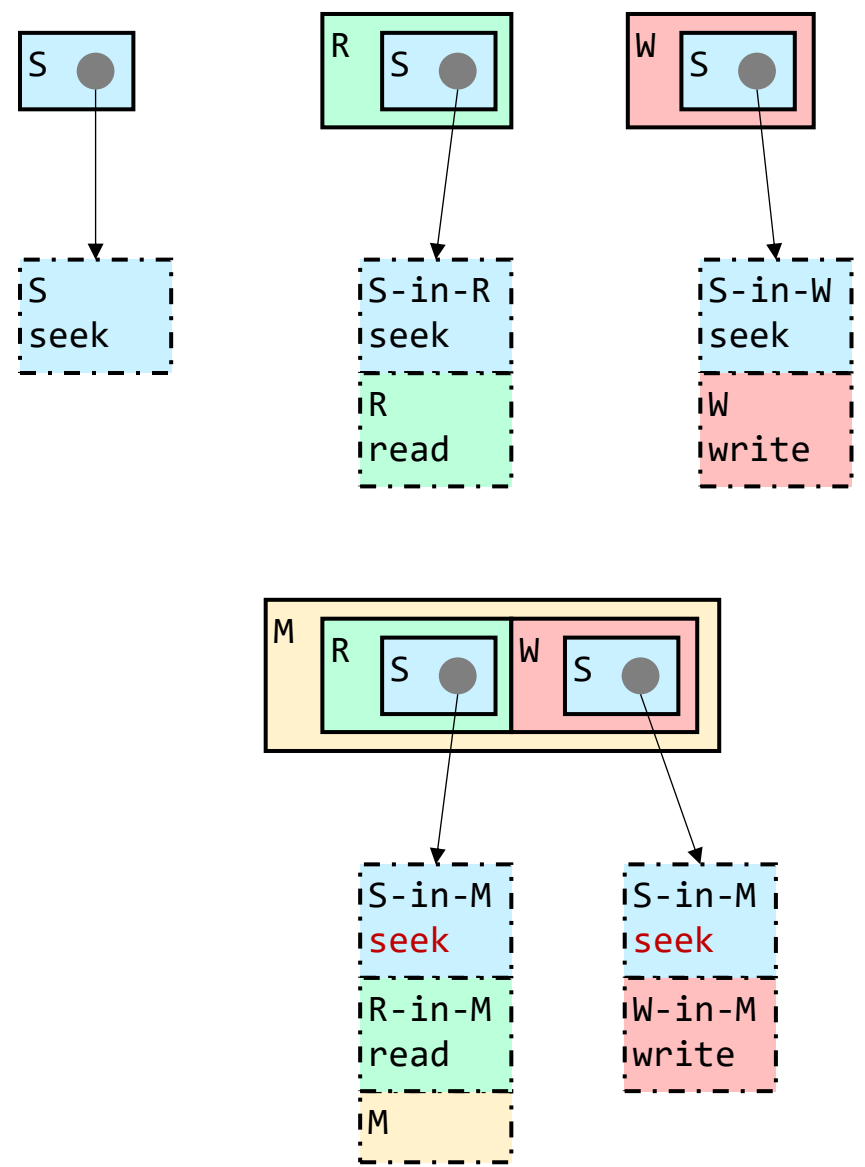
Multiple non-virtual inheritance - example

```
class S
{ public:
  virtual ~S() = default;
  virtual void seek(int) = 0;
};

class R
: public S
{ public:
  virtual int read() = 0;
};

class W
: public S
{ public:
  virtual void write(int) = 0;
};

class M
: public R,
  public W
{
  virtual void seek(int) {/**/}
  // ERROR: which seek?
};
```


Virtual inheritance - example

```
class S
{ public:
  virtual ~S() = default;
  virtual void seek(int) = 0;
};
```

```
class R
: public virtual S
{ public:
  virtual int read() = 0;
};
```

```
class W
: public virtual S
{ public:
  virtual void write(int) = 0;
};
```

```
class M
: public virtual R,
  public virtual W
{};
```

```
void copy(W &, R &);
void sort(M &);
```

